

"Tahiyyat" ne demektir, bilgi verir misiniz?

Tahiyyât, selâm, azamet ve mülk sahibi olmada baki olma, her türlü afet ve noksanlıklardan beri olma. Tahiyyat çoğul olan bir isimdir. Tekili "**Tahiyye**"dir.

Tahiyyât kelimesi Kur'an'da altı âyette geçmektedir. Bu âyetlerden birinin meâli şöyledir:

"Bir selâm ile selamlandığınız zaman, siz de ondan daha güzeli ile selâmlayın yahut verilen selâmı aynen iâde edin" (Nisa, 4/86).

Burada söz konusu olan **selâm**, ayette **tahiyyat** olarak geçmektedir ve halk arasında bilinen selâm demektir.

Ayette ifâde edilen, selâmın aynısını veya daha güzelini söyleme hususunda Hz. Muhammed (s.a.s)'in bir açıklaması vardır. Bir adam ona uğrayıp: "Es-Selâmu aleyke" deyince, Rasûlullah (s.a.s) adama, "**Ve aleyke'selâm ve rahmetullahi**" diyerek cevap vermiştir. Az sonra başka bir adam gelip: "Es-Selamu aleyke ve rahmetullahi" dediği zaman, Hz. Peygamber (s.a.s) ona: "**Ve aleykes-selâm ve rahmetulahi ve berakâtuhu**" diye cevap vermiştir. Üçüncü bir adam gelerek: "Es-Selâmu aleyküm ve rahmetullahi ve berekâtuhu" şeklinde selâm verdiğinde, Hz. Muhammed (s.a.s) kendisine: "**Ve aleyke...**" karşılığında bulunmuştur. Bunun üzerine adam: "Ya Rasûlullah! Annem, babam sana feda olsun. Benden önce iki adam selâm verdiğinde, bana verdiğin karşılıktan fazlasını onlara verdiniz" deyince, Rasûlullah (s.a.s) ona şu cevabı vermiştir: "**Sen bize söylenecek bir fazlalık bırakmadın ki!..**" (Fahrudin er-Razî, Tefsiru'l-Kebîr, Mısır 1308, X, 209 vd.).

Sahih rivâyetlerden edinilen bilgilere göre, selâm verme sünneti Âdem (a.s) ile başlamıştır. Yüce Allah onu yarattıktan sonra şöyle buyurdu: Git de şu oturan bir grup meleğe selâm ver ve sana nasıl karşılık vereceklerini dinle! Çünkü bu hem senin, hem zürriyetinin birbirini sevgi ve saygı ile selamlaması olacaktır. Bu emir üzerine Âdem peygamber meleklerle giderek, "Es-Selâmu aleyküm" dedi. Onlar da ona: "Ve aleykumu's-selâm ve rahmetullahi..." diye karşılık verdiler (Buharî, Enbiya, I; Müslim, Cennet, 28).

"Evlere girdiğiniz zaman, Allah tarafından mübârek ve pek güzel bir yaşama dileği olarak kendinize (birbirinize)selâm verin." (Nûr, 24/61).

Bu ayette de Yüce Allah'ın mümin kullarına tavsiye ettiği selâm, tahiyyât kelimesi ile ifâde edilmiştir. Aynı zamanda bu ayette selâmın, Allah tarafından verilen mübârek ve güzel bir şey olduğu ifâde edilmiştir. Mübârek olması, dua manasını kapsaması ve kişiler arasında muhabbetin meydana gelmesinde rol oynaması diye yorumlanmıştır. Güzelliği ise, kendisine selâm verilen sevinç duyması olarak kabul

edilir (Muhammed Ali es-Sabûnî, Safvetu't-Tefâsir, İstanbul 1987, II, 350)

Tahiyyât kelimesi, Kur'an'ın diğer ayetlerinde de, aynı şekilde selâm manasında kullanılmıştır.

Namazda okunan teşehhüd'e de, tahiyyât denir. Okunuşu şöyledir: "**Et-tahiyyatu lillahi ve's-salâvatu ve't-tayyibâtu es-selâmu aleyke eyyuhen-nebiyyu ve rahmetullahi ve berekâtuhu es-selâmu aleyna ve alâ ibâdi'llahi's-salihin. Eşhedu en lâ ilâhe illallâh ve eşhedu enne Muhammeden abduhu ve resuluh**".

Manası ise, şöyledir:

"Bütün dualar, senâlar, malî ve bedenî ibâdetler, mülk, azamet Allah'a mahsustur. Ey Peygamber! Selâm sana. Allah'ın rahmet ve bereketi senin üzerine olsun. Selâm ve esenlik bize ve Allah'ın salih kullarının üzerine olsun. Ben şehâdet ederim ki, Allah'tan başka bir ilâh yoktur. Muhammed O'nun kulu ve resulüdür."

Ashab-ı kirâm namazda oturdukları vakit, "Esselâmu Alallâh" yani selam Allah'a, "Esselâmu ala fulân" yani filana selâm diyorlardı. Hz. Muhammed (s.a.s) bu durumu öğrenince, ashâbın bu hareketini tashih ederek, namazdaki oturuşlarında, "ettahiyyât"ı okumalarını öğretti. Çünkü selâm her tür afet, kusur ve ayıptan uzak olma manasındadır. Bu nimetlerin sahibi Yüce Allah'tır. Şu halde ashab-ı kirâm "Selâm Allah'a" demekle, Allah'ın verdiği bu ihsanı O'na îade etmiş sayılıyorlardı (Müslim, Salat, 16).

Bu tahiyyât, Hz. Muhammed (s.a.s)'in Mirac gecesinde Yüce Allah ile yaptığı selâmlaşmasıdır. Allah ile onun arasındaki mesâfe, iki yay kadar yahut daha az kalınca (en-Necm, 53/9), Allah'a selâmlarını şöyle arzetti:

"Bütün dualar, senâlar, malî ve bedenî ibâdetler, mülk, azamet Allah'a mahsustur." Yüce Allah şöyle mukâbele etti:

"Ey Peygamber! Selâm sana. Allah'ın rahmet ve bereketi senin üzerine olsun" Hz. Muhammed (s.a.s) şöylece yeniden söz aldı:

"Selâm ve esenlik bize ve Allah'ın salih kullarının üzerine olsun." (Muhammed Hamidullah, İslâm Peygamberi, İstanbul 1972, 1, 106),

Yukarıda yazılan tahiyyât, Hanefî Mezhebi'ne göre okunan şeklidir. Diğer mezhep âlimlerinin çoğu da, tahiyyâtın bu şeklini benimsemişlerdir. Bu, İbn Mes'ud'un Hz. Muhammed (s.a.s)'den naklettiği tahiyyâttır.

Şâfiî Mezhebi'ne göre okunan tahiyyât bundan biraz farklıdır. Onların okudukları tahiyyât, İbn Abbas tarafından nakledilmiştir. Aslında âlimler tarafından nakledilen

daha farklı tahiyât şekilleri de vardır. Bütün bu rivâyetlere dayanan tahiyâtlar okunabilir. Hepsinin câiz olduğu hususunda âlimlerin ittifakı vardır. İhtilafları, hangisinin daha faziletli olduğu hakkındadır. (Nevevî, Müslim Şerhi, 1924, IV, 115; es-Seyyid Sabık, Fıkhu'sSünne, Beyrut, (t.y.), 139 vd).

Tahiyât iki, üç ve dört rekat olarak kılınan bütün namazların sonunda okunduğu gibi iki rekattan fazla olan üç ve dört rekatlı namazlarda, ikinci rekatın sonunda da okunur. **Son oturularda tahiyât'ı okuyacak kadar oturmak farzdır.** Ancak tahiyâtı okumak farz değildir. Son oturuşta da, ikinci rekatın sonunda da tahiyâtı okumak vaciptir. Okunmadığı takdirde, namazı iâde etmek gerekmez. Namazın sonunda sehiv secdesi yapılır .

İmâm, imâma uyan cemâat ve yalnız başına namazı kılan kişi, tahiyâtı okur. Tahiyât hiç bir yerde sesli okunmaz, daima sessiz okunur. (Ahmed b. Muhammed b. İsmail et-Tahtâvî, Haşiye ala-Merâki'l-Felâh Şerhi Nur'il-İzâh, Mısır 1970, s. 202 vd.)